

Bildande av naturreservatet Åsebo i Högsby kommun i Kalmar län

Länssstyrelsens beslut

Länssstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (SFS 1998:808) att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Reservatets gränser utmärks i fält. Reservatets namn ska vara naturreservatet Åsebo.

Uppgifter om naturreservatet

Namn:	Naturreservatet Åsebo
Län:	Kalmar
Kommun:	Högsby
Församling/socken:	Högsby
Topografisk karta:	5G
Ekonomisk karta:	5G 6d, 5G 6e
Naturgeografisk region:	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar
Kulturgeografisk region:	Östra Götalands mellanbygder
Fastigheter:	Åsebo 1:7, Libbegöle GA:1
Areal:	42,4 ha
Landareal:	40,7 ha
Förvaltare:	Länssstyrelsen i Kalmar län

2013-03-07

511-1700-12

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara de värdefulla livsmiljöerna öppna samt busk- och trädbevuxna naturbetesmarker, lövskogsbeten, löv- och blandskogar, lövsumpskog, kärr samt strömmande vattendrag med tillhörande naturvärdeskvaliteter i form av strukturer och funktioner samt en rik biologisk mångfald. Reservatet ska bidra till gynnsam bevarandestatus i den biogeografiska regionen för förekommande arter och habitat. Reservatet ska också bidra till att hotade, sällsynta och missgynnade arter bevaras och helst ökar för att långsiktigt kunna fortleva inom sitt naturliga utbredningsområde. Friluftsliv som grundar sig på allemansrätten ska kunna bedrivas i hela reservatet och besökare ska kunna se och uppleva områdets typiska livsmiljöer och arter.

Syftet uppnås i huvudsak genom bete i öppen och trädklädd betesmark, slåtter av ängs- mark, hamling och frihuggnings av lövträd i trädklädd betesmark och lövskog, röjning i betesmarker, avverkning av granplanteringar och yngre gran, skapande av död ved i trädklädd betesmark, lövskog och lövblandad barrskog, intern skogsdynamik i lövblandad barrskog och sumpskog samt restaurering av vattendrag med anslutande kantzoner.

Skälen för beslutet

Reservatet utgörs av ett område med ett flertal värdefulla biotoper av skiftande karaktär så som äldre öppna samt träd- och buskklädda betesmarker, ädellövskogar med äldre träd, blandskogar, lövsumpskogar, kärr och strömmande vattendrag. Den mångformighet och blandning av miljöer och strukturer som uppträder inom området bidrar stort till områdets mycket höga naturvärden. Områdets miljöer skapar förutsättningar för en rik fauna och flora. Från reservatet är runt 30 rödlistade arter och flera signalarter kända. Arter som kan nämnas är mindre hackspett, göktyta, mal, tjockskalig målarmussla, flat dammussla, läderbagge, kardinalfärgad rödbeck, matt mjölbagge, ekgrenbock, oxtungsvamp, blyertslav, gul dropplav, gammelekslav, blek kraterlav, almlav och rosa skärelav.

Området beskrivs i rapporten "Skyddsvärda statliga skogar – Götaland" (Naturvårdsverket, 2004) som en mycket värdefull miljö och bedöms som helhet tillhöra ett av de mer skyddsvärda större skogsområdena på statlig mark inom länet. Skogsstyrelsens nyckelbiotopsinventering har klassat ett stort område på drygt 18 hektar som nyckelbiotop, vilken utgör en betydande del av naturreservatet. Naturcentrum AB inventerade naturreservatet på uppdrag av Länsstyrelsen på främst vedlevande insekter och trädlevande lavar under 2006. I inventeringen framkom ytterligare kunskap om ett stort antal missgynnade och hotade arter i områdets lövskogsmiljöer. Området bedöms som ett mycket skyddsvärt lövskogsområde.

Naturreservatet ligger inom område av riksintresse för naturvården (Emåns vattensystem) och är bedömt i naturvårdsprogrammet som klass 1 (högsta naturvärde). Emåns vattendrag ingår i Natura 2000-området Emåns vattensystem i Kalmar län (SE0330160). Den strömmande sträckan av Emån vid Åsebo har bedömts som en mycket värdefull del med avseende på miljöer, substrat och arter.

2013-03-07

511-1700-12

Miljökvalitetsmål

Bildande av naturreservatet bidrar till uppfyllande av de regionala delmålen för miljökvalitetsmålen Levande skogar, Ett rikt odlingslandskap, Levande sjöar och vattendrag samt Ett rikt djur- och växtliv.

Lämplig användning av markområde

Enligt 1 kap. 1 § miljöbalken ska denna tillämpas så att bl.a. värdefulla natur- och kulturmiljöer skyddas och vårdas och den biologiska mångfalden bevaras. Länsstyrelsen har, i enlighet med 3 kap. miljöbalken, prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Åsebo är förenligt med en, från allmän synpunkt, lämplig användning av markområdet och att beslutet inte strider mot gällande kommunal översiktsplan.

Intresseprövning

Åsebo utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt område som hyser miljöer med en stor mångfald av växt- och djurarter. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden påtagligt skulle skadas. Länsstyrelsen bedömer att de allmänna intressena gällande områdets höga natur- och friluftslivsvärden överväger den enskildes rätt till viss markanvändning som kan påverka området negativt. Området bör därför förklaras som naturreservat. Länsstyrelsen har i enlighet med 7 kap. 25 § miljöbalken prövat och funnit att bildandet av naturreservatet Åsebo inte går längre i inskränkning av enskilds rätt att använda mark och vatten, än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Konsekvensutredning av påverkan på allemansrätten

Länsstyrelsen ska enligt 4 och 5 §§ förordningen om konsekvensutredning vid regelgivning 2007:1244, i den omfattning det behövs göra en konsekvensutredning av hur allemansrätten påverkas genom beslutet om naturreservat. Länsstyrelsen gör bedömningen att områdets föreskrifter och skötsel inte påverkar tillgängligheten enligt allemansrätten på ett negativt sätt. Skyddet, skötseln och anordningarna för friluftslivet förbättrar möjligheten till ett rikt friluftsliv.

Reservatsföreskrifter

Med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken föreskriver Länsstyrelsen följande:

A. Föreskrifter enligt 7 kap. 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. Uppföra byggnad eller anläggning.
2. Anlägga väg eller parkeringsplats.
3. Anlägga hamn eller brygga eller anordna uppläggnings- eller förtöjningsplats för farkoster eller flytdockor.
4. Uppföra mast, antenn, vindkraftverk eller liknande anordning.

2013-03-07

511-1700-12

5. Anlägga luft- eller markledningsgata med därtill hörande ledning eller dra fram ledning eller rör i vattnet eller på botten.
6. Anordna upplag.
7. Uppföra stängsel eller annan hägnad för annat än djurhållningens behov.
8. Bedriva täkt av något slag eller bedriva mineralutvinning.
9. Borra, spränga, gräva, schakta, muddra, påla, utfylla eller tippa.
10. Ta bort eller skada stengärdesgård eller odlingsröse.
11. Dika.
12. Dämma eller invalla.
13. Odlar upp skogsmark, betesmark, slåttermark eller våtmark.
14. Tillföra växtnäringsämne (exempelvis stallgödsel, handelsgödsel, rötslam) jordförbättringsmedel eller kalk.
15. Använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel.
16. Använda ivermektinbaserade preparat på betesdjur då de uppehåller sig inom reservatet, annat än vid direkt veterinär rekommendation.
17. Avverka eller utföra skogsvårdsåtgärd.
18. Ta bort eller upparbeta dött träd eller vindfälle.
19. Plantera eller så träd eller buskar.
20. Plantera in eller sätta ut växt- eller djurart.
21. Framföra motorfordon annat än på befintliga vägar, för jordbrukets behov eller i samband med jakt för transport av skjuten älg, hjort eller skjutet vildsvin.
22. Förtöja eller ankra båt mer än ett dygn på samma ställe.
23. Anlägga fiskodling eller odling av andra växt- eller djurarter i vattenområdet.
24. Utföra vattentäkt, vattenreglering, vattenöverledning eller andra åtgärder i vattenområdet som kan leda till att vattnets djup eller läge förändras.

Det är förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

25. Anlägga led, bro eller spång eller bredda befintlig väg.

2013-03-07

511-1700-12

26. Sätta upp tavla, skylt, plakat, affisch, konstföremål, markeringar eller liknande anordning eller göra inskrift.
27. Uppföra jakttorn.
28. Utföra rensning av befintliga diken för att behålla vattnets djup eller läge.
29. Använda området för tävlings- eller övningsändamål.

Det är förbjudet att utan samråd med Länssstyrelsens:

30. Tillskottsutfodra betesdjur.

Föreskrifterna under A gäller inte vid drift och underhåll av allmän och enskild väg med tillhörande vägområde.

Föreskrifterna under A utgör inte hinder för underhåll av befintliga ledningar samt underhållsröjning av befintliga ledningsgator enligt gällande ledningsrätt, servitut eller nyttjanderätt.

Föreskrifterna under A utgör inte hinder för bedrivande av vattenverksamhet enligt gällande förrättning för Emåns Markavvattningsföretag 1888-1889.

Utan hinder av föreskrifterna A 17 och A 18 får träd som fallit ned över befintliga vägar, stigar, ledningsgator, stängsel, tomtmarker, åker- eller slåttermarker upparbetas och flyttas tillbaka till lämplig plats i naturreservatet.

B. Förpliktelser enligt 7 kap. 6 § miljöbalken för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång

Ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. Utmärkning av reservatet enligt Naturvårdsverkets anvisningar.
2. Anläggande och underhåll av följande anordningar: En parkeringsplats i anslutning till brofästet vid Emån, två informationstavlor, en i anslutning till parkeringsplatsen och en i anslutning till Åsebo 1:5, en strövstig i den södra delen av reservatet samt upprustning av befintlig gångbro till ön i Emån alternativt uppförande av ny bro.
3. Naturvårdande skötsel i form av bete och uppsättning och underhåll av stängsel i öppen och trädklädd betesmark, slåtter av ängsmark, frihuggning av lövträd i trädklädd betesmark och lövskog, hamling av lövträd i trädklädd betesmark, röjning i betesmarker, avverkning, ringbarkning eller röjning av yngre gran, skapande av död ved genom ringbarkning, topphuggning och fällning i trädklädd betesmark, lövskog och lövblandad barrskog, anläggande av småvatten i trädklädd betesmark samt restaurering av vattendragets bottnar och kantzoner.

2013-03-07

511-1700-12

4. Genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt mark- och vattenförhållanden.

C. Ordningsföreskrifter för allmänheten enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas i reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet

Det är förbjudet att inom reservatet:

1. Framföra motorfordon annat än på befintliga vägar.
2. Ställa upp motorfordon, husvagn eller släpvagn annat än på särskilt anvisade vägar och platser.
3. Framföra svävarer, hydrokopter, vattenskoter eller liknande farkost.
4. Klättra i boträd, uppehålla sig nära rovfågelbo, lya eller gryt, eller på annat sätt medvetet skada eller störa djurlivet.
5. Tälta mer än högst ett dygn på samma ställe.
6. Medföra okopplad hund eller annat lösgående sällskapsdjur.
7. Göra upp eld annat än i medhavd grill eller friluftskök.
8. Plocka eller skada vedsvampar, mossor eller lavar.
9. Gräva eller dra upp kärlväxter.
10. Skada eller ta bort växande eller döda träd, stubbar, bark, grenar, buskar eller ris.

Det är förbjudet att utan Länssstyrelsens tillstånd:

11. Samla in insekter med fällor som dödar.

Föreskrifterna under C gäller inte ägare eller innehavare av särskilt rätt till fastighet eller innehavare av annan rättighet.

Föreskrifterna i A och C ska inte utgöra hinder för förvaltaren att utföra eller låta utföra de åtgärder som erfordras för att uppnå reservatets syfte och som framgår av föreskrifterna B 1-4.

Föreskrifterna under A och C utgör inte hinder för brådsökande yrkesutövning av personal vid räddningstjänst, polis- eller tullpersonal, personal vid kustbevakningen, sjukvårdspersonal eller veterinär eller i andra jämförbara, trängande fall.

2013-03-07

511-1700-12

Fastställande av skötselplan

I enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. fastställer Länssstyrelsen bifogad skötselplan. Förvaltare av naturreservatet är Länssstyrelsen i Kalmar län.

Upplysningar

Länssstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än reservatsföreskrifterna gäller för området. Av särskild betydelse för syftena med reservatet är bl a:

7 kap. 28a-b §§ miljöbalken med krav på tillstånd för att bedriva verksamhet eller vidta åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka naturmiljön i ett Natura 2000-område.

Förvaltaren får i enlighet med beslut om anslutning till gemensamhetsanläggning och gällande servitut använda befintliga vägar inom och till reservatet i den utsträckning som behövs för reservatets vård och förvaltning.

Ärendets beredning

Regeringen uppdrog 2002-06-13 åt Naturvårdsverket att genomföra en naturvärdesbedömning av all statlig skogsmark. Syftet var att sammanställa och bedöma den befintliga kunskapen om de statliga skogsmarkernas natur- och kulturvärden. Naturvårdsverket skulle bedöma vilka av statens skogsområden som behövde ges formellt skydd, främst i form av naturreservat. Uppdraget genomfördes av Naturvårdsverket i samarbete med länssstyrelserna.

Ett av de områden som identifierades i regeringens uppdrag var skogarna och de trädklädda betesmarksmiljöerna vid Åsebo. Ärendet om naturreservatsbildning vid Åsebo har därefter initierats av Länssstyrelsen som ett led i att genomföra den regionala strategin för formellt skydd av skog.

Områdets naturvärden har på uppdrag av Länssstyrelsen inventerats av stiftelsen ProNatura i samband med utredningen av skyddsvärda statliga skogar. I samband med inventeringen identifierades även höga naturvärden på en intilliggande fastighet. Denna del av fastigheten inkluderades i reservatsförslaget. En inventering av främst vedlevande insekter och trädlevande lavar genomfördes av Naturcentrum AB på uppdrag av Länssstyrelsen under 2006. I inventeringen framkom ytterligare kunskap om ett flertal missgynnade och hotade arter i områdets lövskogsmiljöer utmed Emån. Även i Emån har inventeringar genomförts, vilka visar att den strömmande sträckan vid Åsebo är en mycket värdefull del av Emån med avseende på miljöer, substrat och arter.

Länssstyrelsen har under 2007 utrett områdets skyddsbehov och avgränsning. Ett förslag till beslut och skötselplan har utarbetats under 2007-2008 och reviderats 2012.

2013-03-07

511-1700-12

Lantmäteriet har utfört en fastighetsrättslig utredning och upprättat sakägarförteckning.

Länsstyrelsen har med hjälp av Lantmäteriet och i samråd med Sveaskog mätt in gräns för berörd del ägd av Sveaskog. Forum fastighetsekonomi AB har på uppdrag av Länsstyrelsen genomfört värdering. Naturvårdsverket har därefter förvärvat berörd del av fastigheten Åsebo 1:4 i april 2008. Den nybildade fastigheten är Åsebo 1:7. Berörda ägare till fastigheten Ekhult 1:3 har informerats om områdets naturvärden och naturreservatsbildningsprocessen via telefon och brev. Möte i fält med markägare genomfördes i februari och mars 2009.

Samtliga sakägare förelades 2009-05-08 respektive 2011-05-05 (Emåns markavvattningsföretag 1888-1889) med stöd av 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken att yttra sig över en första version av förslaget. Yttrande inkom från E.ON Elnät Sverige AB och Emåns markavvattningsföretag 1888-1889.

E.ON hade inget att erinra mot beslutet under förutsättning att befintliga anläggningar får finnas kvar, drivas och underhållas. Kommentar: Föreskrifterna för naturreservatet innebär inga restriktioner gällande drift och underhåll på befintliga anläggningar med gällande ledningsrätt.

Emåns markavvattningsföretag 1888-1889 påtalade att reservatet inte får påverka företagets mål och uppgift. Kommentar: Reservatsföreskrifterna enligt 7 kap. 5 § miljöbalken utgör inte hinder för bedrivande av vattenverksamhet enligt gällande vattendomar.

Förslaget till beslut och skötselplan remitterades 2009-07-31 till Högsby och Mönsterås kommun, Riksantikvarieämbetet, Skogsstyrelsen, Högsby sockens hembygdsförening, Fliseryds hembygdsförening, Naturvårdsförbundet i Kalmar län, Stranda Naturskyddsförening, Handbörd Naturskyddsförening, Östra Smålands ornitologiska förening, Smålands flora och Föreningen SydostEntomologerna. Yttrande har inkommit från Mönsterås och Högsby kommun, Skogsstyrelsen och Handbörds naturskyddsförening.

Mönsterås kommun hade inget att erinra mot beslutet. Högsby kommun såg positivt på bildandet av naturreservatet Åsebo. Skogsstyrelsen avstod att yttra sig i ärendet på grund av resursbrist. Handbörd naturskyddsförening såg positivt på att värdefull skog och hagmark skyddas i naturreservatet Åsebo. Föreningen saknade en tidplan för skötselåtgärder. Kommentar: Länsstyrelsen kan i beslut enbart skriva prioriteringsordning för skötselåtgärder. Detta med hänsyn till att det inte går att förutsäga när åtgärder kan genomföras på grund av resurstillgång m.m.

Efter samråd med Naturvårdsverket har Länsstyrelsen omarbetat förslaget till beslut på vissa punkter, främst när det gäller syfte och de föreskrifter som reglerar vilka anordningar och skötselåtgärder reservatsförvaltaren har rätt att utföra. Genomförda förändringar av texten bedömdes vara av den omfattningen att förslaget på nytt behövde föreläggas sakägare för eventuellt yttrande. Samtliga sakägare förelades därför i juni 2012 att yttra sig över den reviderade versionen. Yttrande inkom från E.ON Elnät Sverige AB och Emåns markavvattningsföretag 1888-1889.

E.ON påtar att inte bara ledningsrätt ska beaktas utan även servitut och nyttjanderätter kopplat till ledningen. Kommentar: Länsstyrelsen justerar undantag från föreskrifter med skrivning om servitut och nyttjanderätter.

2013-03-07

511-1700-12

Emåns markavvattningsföretag 1888-1889 tillstyrker förslag till beslut.

Efter dialog med ägare till fastigheten Ekhult 1:3 framkom det nya önskemål från fastighetsägaren att inte ingå i föreslaget naturreservat. Länssstyrelsen bedömer att det utifrån områdets kvaliteter går att utesluta Ekhult 1:3 utan att övriga områden med höga naturvärden tar skada.

Samtliga remissinstanser har 2012-06-18 beretts möjlighet att yttra sig över den reviderade versionen. Yttrande har inkommit från Högsby kommun och Mönsterås kommun.

Högsby kommun ser positivt på reservatsbildningen. Mönsterås kommun motsätter sig förbud mot maste i området, med anledning av dålig täckning hos teleoperatörer i området. Mönsterås kommun vill inte att reservatet ska utgöra hinder för åtgärder mot översvämningar i Emån. Kommentar: Länssstyrelsen ändrar inte förbud mot uppförande av mast då detta påtagligt skulle kunna påverka reservats syfte att skydda värdefulla naturmiljöer och hotade arter. Naturreservatet utgör inga hinder för gällande förrättning för Emåns markavvattningsföretag. Övriga åtgärder får prövas mot gällande lagstiftning.

Överklagande

Detta beslut kan överklagas hos Regeringen, miljödepartementet, se bilaga 5.

Upplysning om ersättningstalan

Sakägare som ännu inte träffat överenskommelse om ersättning eller inlösen kan väcka talan enligt 31 kap miljöbalken mot staten i Mark- och miljödomstolen för att domstolen ska avgöra frågan om ersättning. Ansökan om ersättningstalan måste lämnas inom ett år efter att reservatsbeslutet vunnit laga kraft, i annat fall förlorar sakägare rätten till ersättning. Ansökan skall ställas till Mark- och miljödomstolen i Växjö.

Kungörelse

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § miljöbalken träder i kraft den dag som framgår av kungörelsen.

Kungörelse ska införas i ortstidning. Delgivning anses ha skett den dag kungörelsen var införd i ortstidning.

2013-03-07

511-1700-12

Beslut i detta ärende har fattats av landshövding Stefan Carlsson. Vid den slutliga handläggningen av ärendet har även avdelningschefen för miljö- och naturavdelningen Karin Bergman, enhetschefen för naturskyddsenheten Anders Kjellberg, chefsjurist Lise-Lotte Norström, länsarkitekt Kerstin Ainouz, kulturmiljöhandläggare Per Lindegård, naturvårdshandläggare Erik Nordlind, naturskyddshandläggare Roland Persson samt naturskyddshandläggare Johan Thorsén deltagit, den sistnämnde föredragande.

Stefan Carlsson

Johan Thorsén

Bilagor

1. Översiktskarta
2. Beslutskarta
3. Skötselplan
 - 3.1 Skötselplankarta
 - 3.2 Skötselplankarta med 40-talets ekonomiska karta som bakgrund
 - 3.3 Fornlämningskarta
4. Sakägarförteckning
5. Hur man överklagar

Länsstyrelsen
Kalmar län

BESLUT

11 (11)

2013-03-07

511-1700-12